

Flerpartimotion

Motion till riksdagen: 2014/15:2841

av Allan Widman m.fl. (FP, M, C, KD)

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2015 inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbandsverksamhetens övningar, personal och incidentberedskap.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett nytt luftvärnssystem, ubåtar, sjömålsrobotsystem och Gripenplan.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den militära närvaron på och runt Gotland.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om personalvolymen i hemvärnet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Sveriges internationella samarbeten.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda om alarmeringstjänsten bör vara en myndighet.

Motivering

Tabell 1. Moderaternas, Centerpartiets, Folkpartiet liberalernas och Kristdemokraternas förslag till anslag för 2015 uttryckt som differens gentemot regeringens förslag (tusental kronor).

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (A)
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	24 364 329	
1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt	1 878 835	
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	9 776 522	
1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	6 547 158	
1:5 Forskning och teknikutveckling	591 440	

1:6	Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	22 808	
1:7	Officersutbildning m.m.	207 795	
1:8	Försvarets radioanstalt	863 999	
1:9	Totalförsvarets forskningsinstitut	169 058	+6 000
1:10	Nämnder m.m.	5 801	
1:11	Internationella materielsamarbeten, industrifrågor m.m.	63 618	+4 513
1:12	Förvarsexportmyndigheten	65 828	+2 000
1:13	Förvarsunderrättelsesdomstolen	7 815	
1:14	Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten	12 750	
2:1	Kustbevakningen	1 040 213	
2:2	Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	174 850	-150 000
2:3	Ersättning för räddningstjänst m.m.	21 080	
2:4	Krisberedskap	1 014 373	
2:5	Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet	34 000	
2:6	Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	224 171	
2:7	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 043 555	
2:8	Statens haverikommission	43 679	
3:1	Strålsäkerhetsmyndigheten	362 131	
4:1	Elsäkerhetsverket	52 839	
	Summa	48 588 647	-137 487

Tabell 2. Moderaternas, Centerpartiets, Folkpartiet liberalernas och Kristdemokraternas förslag till anslag för 2015 till 2018 uttryckt som differens gentemot regeringens förslag (miljoner kronor).

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap		2015	2016	2017	2018
1:1	Förbandsverksamhet och beredskap				
1:2	Försvarmaktens insatser internationellt				
1:3	Anskaffning av materiel och anläggningar				
1:5	Forskning och teknikutveckling				
1:6	Totalförsvarets rekryteringsmyndighet				
1:7	Officersutbildning m.m.		-15,0	-15,0	-15,0
1:8	Försvarets radioanstalt				
1:9	Totalförsvarets forskningsinstitut	+6,0	+20,0	+10,0	
1:10	Nämnder m.m.				
1:11	Internationella materielsamarbeten, industrifrågor m.m.	+4,5	+8,5	+8,7	+8,9
1:12	Förvarsexportmyndigheten	+2,0	+10,0	+30,0	+30,0
1:13	Förvarsunderrättelsesdomstolen				
1:14	Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten				
2:1	Kustbevakningen				
2:2	Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	-150,0			
2:3	Ersättning för räddningstjänst m.m.				
2:4	Krisberedskap				
2:5	Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet				
2:6	Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal				
2:7	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap				
2:8	Statens haverikommission				
3:1	Strålsäkerhetsmyndigheten				
4:1	Elsäkerhetsverket				
	Summa	-137,5	+23,5	+33,7	+23,9

Inledning

Sverige står inför större säkerhetsutmaningar än tidigare. Den ryska aggressionen mot Ukraina har förändrat säkerhetsläget i Europa. I Sveriges närområde ser vi en ökad aktivitet runt Östersjön både i luften och till sjöss. Vi har också att hantera ett förhöjt underrättelsehot. En ny normalbild har etablerats. Detta får betydelse för svensk säkerhets- och försvarspolitik.

Parallellt med utvecklingen i Ukraina och närområdet ökar osäkerheten i Mellanöstern och Nordafrika. Spridningen av ebola utgör en stor utmaning. Vi står också inför andra hot som terrorism, effekter av klimatförändringar och sårbarheter i vitala flöden av till exempel handel och energi. Sammantaget ställer det stora krav på Sveriges försvar och krisberedskap.

Alliansens utgångspunkt är att Sverige ska ha tillgängliga förband som kan användas där behov uppstår. Den reformen inleddes i och med riksdagens inriktningsbeslut 2009. Arbetet med att förverkliga den beslutade inriktningen ska ha fortsatt hög prioritet. Vi vill stärka Sveriges försvarsförmåga genom stegvis höjda anslag som år 2024 ligger 5,5 miljarder över dagens försvarsanslag. Dessutom presenterade Alliansen före valet extra satsningar på incidentberedskap och övning med närområdesfokus – en satsning som motsvarar ytterligare 1,3 miljarder fram till år 2018. Vi tillför även medel till Kustbevakningen och SOS Alarm. Alliansen vill fortsätta att utveckla Sveriges internationella säkerhets- och försvarspolitiska samarbeten. Slutligen vill vi se en utredning som tar förslaget att inrätta alarmeringstjänsten som en myndighet vidare.

Regeringen lägger sig i budgetpropositionen för 2015 på samma anslagsnivå som Alliansen föreslog inför valet. Detta är i grunden bra. Regeringens förslag att den halverade arbetsgivaravgiften för unga ska slopas är däremot problematiskt. Förslaget medför betydande kostnadsökningar för försvaret som urholkar förbandsanslaget 1:1. Enligt beräkningar från riksdagens utredningstjänst (dnr 2014:1507) rör det sig om ca 150 miljoner för 2015 och 250 miljoner för 2016.

Regeringen aviserar dessutom ett nytt förhållningssätt till Nato, men redovisar inte vad det innebär utan ämnar återkomma till riksdagen med hur man avser att utveckla partnerskapet. När behovet av samarbete och goda relationer är viktigare än på länge riskerar Sverige, till följd av detta, att förlora både stöd och inflytande i vårt samarbete med Nato.

Det finns också orosmoln när det gäller regeringens långsiktiga ansvarstagande för Sveriges försvar. Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har en historik av att föreslå minskade anslag till försvaret. Under de socialdemokratiska regeringarna på 1990- och 2000-talen lades dessutom ett 60-tal förband ned samtidigt som försvarsanslaget krympte i betydande omfattning.

Ett starkare försvar

Oron i vår del av världen har ökat. Den ryska militära övningsverksamheten i och över Östersjön har över tid ökat och blivit mer aggressiv. En ny gräns passerades i mars i år då Ryssland invaderade och ockuperade ukrainskt territorium.

Alliansregeringen konstaterade i det försvarspolitiska inriktningsbeslutet 2009 att utvecklingen i Ryssland var oroande. Som ett svar på den negativa utvecklingen slog regeringen samma år fast att ett ökat fokus på närområdet (jämfört med tidigare) var påkallat. Rysslands agerande överträffar nu de farhågor som vi då hade.

Arbetet med att förverkliga den nya inriktningen för försvaret har fortsatt hög prioritet. Alliansens utgångspunkt är att vi ska ha tillgängliga förband som kan användas där de behövs i Sverige, i vårt närområde, men också utanför närområdet. Alliansen har lämnat besked om långsiktiga satsningar på försvaret. Vi vill öka försvarsanslagen både under kommande mandatperiod och på sikt. Den stegvisa ökningen innebär att anslagen år 2024 kommer vara drygt 5,5 miljarder kronor högre på årsbasis jämfört med tidigare beräknade anslag. Det ger Försvarsmakten förutsättningar att fortsätta arbetet med att stärka försvaret under nästa mandatperiod. Utöver dessa långsiktiga satsningar vill Alliansen också genomföra en närtidssatsning med början redan innevarande år som motsvarar 1,3 miljarder fram till och med år 2018. Närtidssatsningen görs bland annat i syfte att stärka övningsverksamheten och incidentberedskapen. Dessa satsningar lämnade Alliansen besked om inför valet.

Alliansens satsningar innebär att förbandsverksamheten ska stärkas genom ökade resurser till övningar, personal och incidentberedskap. Betydande investeringar i materiel ska ske. Det rör sig bland annat om ett nytt luftvärnssystem, ett ökat antal ubåtar, ett sjömålsrobotsystem och fler Gripenplan. Den militära närvaron på och runt Gotland ska öka, bland annat genom utökad övningsverksamhet och förbättrad infrastruktur. Dessutom ska hemvärnet utökas.

Konkreta förslag för att höja Sveriges försvarsförmåga

Alliansens utgångspunkt är att Försvarsmakten så snart möjligt ska slutföra arbetet med den nya inriktningen. Försvarsmakten har konstaterat att denna utgångspunkt är den rätta och bör fullföljas. Arbetet har fortsatt hög prioritet. Alliansen vill stärka försvarsförmågan både på kort och på lång sikt.

Anslagsökningarna ska dels gå till förbandsverksamheten, främst till:

- Övningar
- Personal
- Incidentberedskap

Förstärkningen av förbandsverksamheten möjliggör bland annat en utvecklad övningsverksamhet som höjer förbandens förmåga och gynnar samtidigt rekryteringen.

Anslagsökningarna ska även gå till materiel, till exempel:

- Nytt luftvärnssystem
- En utökning av antalet ubåtar,
- Ny sjömålsrobot, även markbaserad i mån av möjlighet
- Fler Gripenplan

Förstärkningarna av anslaget till materiel säkerställer nödvändig anskaffning och modernisering inom strategiskt viktiga områden. Föreslagna förstärkningar av förbandsverksamheten och materielinvesteringar bidrar till att tidigt höja ambitionen avseende Försvarsmaktens verksamhet och närvaro i närområdet, främst i och över Östersjön.

Vidare syftar Alliansens närtidssatsning till att Sverige ska ha den beredskap och närvaro i Östersjöområdet som behövs för att möta den nya utveckling vi ser. Alliansen vill också här öka övningsverksamheten och förbättra incidentberedskapen. Därmed ökar svensk närvaro på och över Östersjön samtidigt som förbandens förmåga förbättras.

Alliansen vill i denna närtidssatsning, från och med innevarande år, anslå ytterligare medel till försvaret. Vårt besked är att ytterligare 100 miljoner kronor år 2014 och därefter 300 miljoner kronor per år 2015–2018 ska avsättas. Det innebär sammanlagt 1,3 miljarder kronor. Tillsammans med tidigare förslag betyder detta att alliansregeringen höjer nivån på förbandsanslaget år 2018 med nästan 1,4 miljarder kronor, och för hela perioden 2014-2018 förstärks förbandsanslaget med sammanlagt drygt 4,8 miljarder kronor.

Genom beskedet om ytterligare tillskott får Försvarsmakten förutsättningar att öka aktiviteten och närvaron i Östersjön. Framför allt får den möjlighet att tillbringa fler timmar i luften och mer tid till sjöss. Konkret innebär de nya tillskotten bland annat att:

- Antalet flygtimmar för Jas 39 Gripen och Helikopter kan öka
- Incidentberedskapen stärks ytterligare
- Svenska förband kan öva mer, enskilt och tillsammans med andra
- Ambitionsnivån inom övningsverksamheten höjs
- Försvarsmakten kan genomföra beredskapsövningar med förband ur insatsorganisationen, inklusive hemvärnsförband

Utrymmet i svensk ekonomi är begränsat de kommande åren. Inriktningen är att få de offentliga finanserna tillbaka till balans och överskott. Det betyder att alla satsningar för kommande mandatperiod måste finansieras krona för krona. Det gäller även nämnda satsningar på försvaret.

Det svenska försvarets utgifter måste alltid vägas mot andra statsfinansiella åtaganden. Att göra en väsentlig ökning av satsningarna på försvaret är därför en fråga som inte enbart kan avgöras av Försvarsberedningen utan kräver en samlad avvägning. I detta avseende fortsätter Alliansen att ta ansvar för såväl Sveriges säkerhet som sunda statsfinanser.

Höjda arbetsgivaravgifter för unga slår hårt mot Försvarsmakten

Regeringen går i budgetpropositionen fram med förslag som innebär att den halverade arbetsgivaravgiften för unga ska slopas. Detta skulle få stora ekonomiska konsekvenser för Försvarsmakten som är en stor ungdomsarbetsgivare. Rent konkret innebär det att tillskottet till förbandsanslaget skulle kunna urholkas med så mycket som en tredjedel. Enligt beräkningar från riksdagens utredningstjänst rör det sig om kostnadsökningar på ca 150 miljoner för 2015 och 250 miljoner för 2016.

Just förbandsanslaget är viktigt för att kunna upprätthålla en väl fungerande incidentberedskap och möjliggöra övning. I en allt mer osäker omvärld och ett närområde med en ny normalbild av ökad aktivitet och ett mer aggressivt ryskt beteende är det centralt att kunna upprätthålla en bra incidentberedskap och övningsnärvaro.

Säkerhet i samverkan

Alliansregeringen har förstärkt Sveriges samarbete med Nato. Regeringen föreslår nu ett nytt förhållningssätt till Nato men redovisar inte vad det innebär utan ämnar återkomma till riksdagen med hur man avser att utveckla partnerskapet. När behovet av

samarbete och goda relationer är viktigare än på länge riskerar Sverige därmed att förlora både stöd och inflytande i vårt samarbete med Nato.

Försvarsberedningen förutsatte i bred politisk enighet i sin försvarspolitiska rapport att värdlandsstöd beaktas i försvarsplaneringen och att regeringen skyndsamt vidtar åtgärder inklusive avtalsregleringar för att berörda myndigheter ska kunna skapa tillräckliga förutsättningar för att Sverige ska kunna ge och ta emot militärt stöd.

Nato är en central organisation för Europas säkerhet. Den förra alliansregeringen beslutade om en översyn av hur Sveriges internationella försvarspolitiska samarbete i Norden, inom EU, med Nato och andra berörda fora, ser ut. Syftet var också att ge förslag på hur dessa skulle kunna utvecklas. Den översynen har nu presenterats och vi förväntar oss att regeringen tar de redovisade förslagen vidare.

Försvarsexportmyndigheten

Regeringen förslår i budgetpropositionen att Försvarsexportmyndigheten (FXM) ska avvecklas. Regeringens föreslagna neddragning påverkar myndigheten kraftigt redan 2016 då anslaget nästan halveras. Regeringens nedläggning av FXM kommer i realiteten att innebära en besparing på försvaret, eftersom uppgifterna ändå till stor del måste utföras och de 18 miljoner som låter vara kvar på anslaget inte räcker för detta. En sådan indirekt besparing vore olycklig. Ett viktigt syfte med att införa myndigheten har också varit ökad transparens när det gäller försvarsexportverksamheten och att särskilja denna verksamhet från FMV:s och Försvarsmaktens övriga verksamhet. Detta har också uppnåtts.

För att på kort tid inte tappa värdefull kompetens och för att inte minska transparensen i försvarsexportverksamheten föreslår Alliansen att myndigheten blir kvar. Det har dock framkommit viss kritik gällande ineffektivitet i myndighetens verksamhet och det finns därför utrymme för att dra ned på anslaget med 20 miljoner kronor per år.

Stärkt samordning av de maritima myndigheterna

Kustbevakningen värnar miljö och säkerhet till sjöss genom att kombinera sjöövervakning, räddningstjänst och sjöinformation. Myndigheten gör viktiga insatser för att bland annat förebygga och öka upptäckten av lagöverträdelser till sjöss, kontrollerar att bestämmelser gällande fiskeri, sjötrafik, gränser, farligt gods- och lastsäkring efterlevs och vidtar åtgärder som ska minimera effekterna av olyckor och

utsläpp till sjöss. I krig och vid höjd beredskap är myndigheten också en viktig del av Sveriges nationella försvar.

Kustbevakningen aviserade tidigare under året ett ekonomiskt underskott från och med år 2015. Underskottet är bland annat resultatet av investeringsbeslut som fattades före 2006, med Socialdemokraterna vid regeringsmakten, vilka inte tog höjd för ökade kostnader. För att komma till rätta med underskottet lade myndigheten ett varsel på 125 tillsvidaretjänster som i förlängningen även riskerade att påverka antalet kuststationer och fartyg.

För att Kustbevakningen ska kunna hantera det aviserade underskottet från och med 2015 vill Alliansen tillföra medel till myndigheten. Vi föreslår att Kustbevakningen tillförs 20 miljoner kronor för 2015 och 67 miljoner för 2016 och framåt. Med detta tillskott kommer Kustbevakningen att kunna dra tillbaka det varsel som lagts tidigare under året. Beskedet om tillskott till Kustbevakningen lämnades redan i augusti av alliansregeringen.

För att förbättra samordningen och resursutnyttjandet hos de maritima myndigheternas resurser gav alliansregeringen under sommaren Kustbevakningen och andra maritima aktörer två uppdrag. Det ena uppdraget gäller hur Kustbevakningen tillsammans med Försvarmakten och Sjöfartsverket kan utveckla samverkan inom området rederi- och varvsverksamhet samt isbrytning i svenska farvatten. Det andra uppdraget handlar om att Kustbevakningen tillsammans med Försvarmakten fått i uppdrag att utreda och redovisa hur samverkan mellan myndigheterna avseende övervakning av sjöterritoriet samt sjörörlig logistik skulle kunna utvecklas i syfte att uppnå ett effektivare resursutnyttjande.

Alliansen vill fortsatt se en ökad samordning mellan de maritima myndigheterna för att skapa ett bättre resursutnyttjande.

En samordnad alarmeringstjänst

Alarmeringstjänsten är en central samhällsfunktion som garanterar medborgarna snabb tillgång till samhällets räddningstjänst. Att alarmeringstjänsten fungerar på ett tillfredställande sätt ger den enskilde trygghet och befäster förtroendet för samhällets funktionalitet. För att alarmeringstjänsten ska fungera krävs att varje enskild del fungerar och att det finns en samordnande funktion som tar ansvar för helheten.

Alliansen föreslår därför att alarmeringstjänsten bör vara samordnad inom en myndighet. Genom att samla ansvaret hos en myndighet förbättras möjligheterna till samverkan med alla delarna i larmkedjan och likabehandling över hela landet kan uppnås. Förslaget om Alarmeringstjänsten som en myndighet presenterades av den så kallade alarmeringstjänstutredningen och förslaget fick stöd hos remissinstanserna. Vi vill därför tillsätta en särskild utredning som närmare ser över hur en sammanhållen myndighet för alarmeringstjänsten bör organiseras, särskilt utifrån hur de framtida gränsdragningarna mellan olika aktörer ska fungera.

Alliansen ökar dessutom anslaget till SOS Alarm Sverige AB med 9,7 miljoner under 2015 för att täcka de underskott som funnits i verksamheten.

Allan Widman (FP)

Hans Wallmark (M)

Daniel Bäckström (C)

Mikael Oscarsson (KD)